

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 39. De sententia excommunicationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

TITULUS XXXIX.

De sententia excommunicationis.

§. I.

Quid sit excommunicatio: & species Censuræ Ecclesiasticæ.

1. Ratio ordinis & inscriptionis Tit.
2. Censura Ecclesiastica qua dicitur.
3. Species illius sunt Excommunicatio, Suspendio, & Interdictum.
4. 5. Excommunicatio unde dicitur, & eiusque definitio.

Post tractatum de pœnis, quæ in foro tam contentioso quam spiritali seu pœnitentiâ infligi solent, subiiciendum est aliquid de quadam speciali, qua coercetur ii, qui adversus prædictas pœnas rebelles ac refractarii existunt, nempe de Excommunicatione: hæc enim rebellium & contumacium pœna idcirco vocatur, *can. Nullus, can. Ceterum xi q. 3.* præsertim cum ab hominem infligitur: nam dum infligitur à Jure, infligitur ratione delicti, secundum Abbatem in *Rubr. hostie*. Estque pœnam omnium gravissima.

1. Inscríbuntur autem hic Tit. De sententia excommunicationis, non quod excommunicatio sit propriè sententia: cum nec definitiva sit, quandoquidem causam non definit, quippe cum pœnæ abolitionem nunquam denegetur audientia, *e. Ex parte inf. De verb. signif.* Nec etiam interlocutoria, cum hæc dicatur, quæ profertur à Jure inter principium & finem causæ, ut notatur in *Clement. De sequestrat. possess. &c.* excommunicatio autem quandoque feratur extra iudicium, ut in *c. Dilecto h. tit. in 6.* Verùm sic inscribitur, quia excommunicatio sæpius per sententiam contra rebelles & contumaces profertur & exercetur. An verò sententia ista magis accedat ad interlocutoriam, quam ad definitivam tam in interponenda appellatione, quam in aliis notatur in *cap. Per suas & hoc tit. c. Venerabilibus not. in 6.*

2. Quia verò excommunicatio, est species censuræ Ecclesiasticæ, ideo aliquid de ea proclariori intelligentia præmittendum est. Censura igitur latine propriè est idem, quod Censoris (cujus erat de motibus civium indagare & indignos ab honoribus repellere) dignitas: indeque derivata vox est ad significandam severam aliquam correctionem vel potiùs multam, quæ loco pœnæ imponitur. Prout verò est in usu Ecclesiæ, & à Canonibus usurpatur, definiti potest pœna spiritalis & medicinalis, privans primario usu aliquarum actionum spiritalium per Ecclesiasticam potestatem: ita imposita, ut per eandem ordinariè absolvi possit, ita Suarez. De Censuris Disputat. 1. n. 5.

Genus definiti est pœna spiritalis, quia omnis censura Ecclesiastica est pœna spiritalis, non e contra nam irregularitas sæpè est gravis pœna & spiritalis, non tamen est censura, sed inhabilitas quædam.

Dixi, Primario usu &c. quia privat etiam usu actionum corporalium, si ve externarum actionum, ut communicatio humana, honore, salutatione, sed in ordine ad spiritalia. Nec privat hominem spiritalibus habitualibus, seu permanentibus, & internis, ut sunt character, gratia habitualis, virtutes infusæ, ideoque non privat potestate Ordinis.

Dixi, Ita imposita, ut per eandem &c. quia ex institutione sua est vinculum quoddam dissolubile: quandoquidem ab Ecclesiâ instituta sit, non solum, ut sit pœna, sed etiam, ut sit medicina seu respiciere hominem faciat, *can. Corripiantur xxv quæst. 3.* nam id non præstaret, si esset perpetua & absque spe remissionis.

3. Censuræ Ecclesiasticæ ex institutione Ecclesiæ tres sunt species, Excommunicatio, Suspendio, & Interdictum, *cap. Quarontis inf. De verb. signif.* Ratio est, quia illæ tres sufficiunt ad effectum seu finem censurarum, qui est inobedientes & contumaces aut corripere, aut si duriores sint, ab Ecclesiâ præscindere.

Excommunicatio idem sonat, quod extra communionem ejectio, & græcè Anathema dicitur: licet hæc vox interdum etiam in bonam partem sumatur, & interdum, pro solemnî excommunicatione.

Excommunicatio, in genere est censura Ecclesiastica separans hominem à communione. Per genus definiti excluditur irregularitas, quia non est proprie censura, ne quidem illa, quæ ex delicto contrahitur, sed inhabilitas quædam, per sequentem partem excluditur suspensio & interdictum. Nam suspensio solum separat ab usu officii vel beneficii, vel utriusque, non etiam à communione Sacramentorum vel convictu fidelium. Interdictum verò separat dumtaxat à divinis officiis, sacris, & sepultura Ecclesiastica, non autem à fidelium communione, in quo differt ab excommunicatione majori.

§. II.

Quotuplex sit Excommunicatio.

1. Dividitur Excommunicatio in Majorem & Minorem.
2. Item in eam, quæ est à jure & quæ ab Homine.
3. Et hæc non nisi trina monitione prævia fieri potest.
4. Item alia est lata sententia alia ferenda.
5. Majori excommunicatione qui notentur.
6. De monitoriis ad finem revelationis, ut vocantur.
7. Præterea Excommunicatio alia est iusta, alia iniusta.

1. **V**ariis modis dividi potest; ac primò in Majorem & Minorem. Major est censura Ecclesiastica, privans hominem communione, tam activâ, quàm passivâ Sacramentorum, & hominum, colligitur ex cap. 8. 9. & penult. h. tit. Hostiens. in Summa h. tit. num. 1. Et hæc est excommunicatio simpliciter dicta altera secundum quid. Ideoque intelligitur major, dum excommunicatio simpliciter sine expressione majoris vel minoris à Judice fertur & cap. penult. licet alias dispositiones pœnales in dubio intelligantur & præsumantur de minori pœna, cap. in panis De R. L. in 6.

Excommunicatio minor est, quæ tantum separat à perceptione passivâ Sacramentorum, d. e. penult. Et ideo minori excommunicationi implicitus, potest exercere ea, quæ sunt

jurisdictionis, & eligere, non tamen eligi, cap. ult. sup. De Clerico excommunicato ministrante. Et hæc licet olim soleret ab homine & à jure inferri pro omni sacrilegio, ut patet ex ean. Minor xvii. q. 4. tamen nunc solum incurrit eam scienter participans cum irerito majori excommunicatione, cap. Cum desideres 15. versic. quia quicumque excommunicato h. tit. in humanis scilicet rebus, & extra crimen, ob quod est excommunicatus. Nam qui in divinis cum eodem communicat, veluti, percipiendo ab eo Sacramenta vel eodem cum illo ritu orando, aut alia divina officia exercendo, aut in eodem crimine, incurrit etiam majorem excommunicationem, c. Significat & alia h. t.

Dixi, scienter, quia ignorantia non improbabilis excusat, ean. Quoniam xi. q. 3. Excusantur etiam uxores, liberi, servi, ancillæ, seu mancipia, nec non rustici servientes, & quorquor ex officio tenentur excommunicato adesse, nec adeo curiales sunt ut eorum consilio scelera perpetrentur, d. ean. Quoniam: item peregrini propter necessitatem; & qui humanitatis intuitu aliquid dant excommunicatis, d. ean. Quoniam. Insuper creditor debitoris excommunicati, cap. Si vero 34. h. t. Præterea qui cum excommunicato in his, quæ ad absolutionem vel ad salutem animæ pertinent, in sermone participat, cap. Responsio 43. c. Cum voluntate 54. Hinc versus ille Glos. in d. c. Cum desideres.

Hæc Anathema quidem sobornat ne possit obesse, Utile, lex, humile, res ignorata necesse.

Notandum verò hic post Conc. Constantiense nos teneri ad vitanda solum duo genera excommunicatorum, nempe nominatum excommunicatorum & denunciatorum: item, eorum, qui sunt notorii Clericorum percussores. Quod & Leo X. ordinavit in Concil. Lateran. cujus ordinationem refert Piatec. 2. p. cap. 4. art. 13. num. 10. ita ut alii notorii, etiam si evidenter constet fuisse excommunicatos, sive à jure sive ab homine, vitandi non sint, antequam fuerint denunciati, Covar in cap. Almamater §. 7. Gutierrez lib. 1. Cap. Quasi. c. 1. Navar in Manuali c. 27. num. 35. Eoque magis obtinet, quod Conc. Basileense solos Clerici percussores notorios decreverit esse vitandos Pias. d. loco. ubi refert ejusdem Concilii decretum, Ipse tamen excommunicati non minus tenentur

mentur alios vitare, post dictum Concilium, quam antè, quia expresse, significat per suum decretum nullo modo se revelare excommunicatos ipsos, sed solum in favorem aliorum id e. d. disse. Sunt autem hi excommunicati vitandi in his, quæ continentur hoc versu:

Os, orare, vale, communicio, mensa, negatur.

Per Os, prohibetur amplexus, collocutio, saluatio verbis vel litteris, Per Orare, vetatur, ne pro illis oremus publice, & tanquam ministri Ecclesiæ, neve coram ipsis divina officia celebremus, vel cum ipsis intersumus sacris. Per Vale, prohibentur omnes salutationes, & resalutationes, sive stant verbo, sive scripto, sive nutu, sive alio signo. Per communicioem, interdicitur omnis communicatio, tam in divinis, quam in humanis, modo an ea dicto. Per Mensam, interdicitur simul comedere in eadem mensa, vel simul dormire in eodem lecto; non autem in diversa mensa, modò idem non sit convivium.

Secundò, excommunicationum alia est à Jure, alia ab homine. A Jure est, quæ infligitur ab ipso Jure Pontificio vel Synodo sive generali, sive particulari. Et hæc semper durat, seu est perpetua: ferturque propter futuram delictum, & quidem non nisi ob mortale, *can. Nemo xi. qua. 3.* nullaque requiritur præcedens monitio, sed ipse canon est & facit pro monitione, Innoc. in *cap. Sacro 48. hoc tit.* Ab homine est, quæ per mandatum aut sententiam hominis infertur. Et hæc mortuo, sive naturaliter sive civiliter, aut deposito iudice, qui eam tulit, expirat, *Glossa in cap. A nobis 28. in V. non nisi, & ibi Abbas & DD.* quantum scilicet ad eos, qui illam ante mortem vel depositionem ejus non incurrerunt: alioqui manet eà excommunicatione ligatus, qui illam antè contraxit.

Insuper hæc non nisi trina monitione præmissa ferri potest, *d. e. Sacro, c. Statuimus, c. constitutionem h. tit. in 6.* Nec sufficit una monitio pro tribus, nisi in una posantur tria interstitia, primum pro prima; secundum pro secunda, & tertium pro tertia: & quidem ad minus sex dierum, pro quolibet interstitio, prout in praxi quotidiana servari testatur *Pial. 2. p. c. 4. a. 13. num. 8.* Ubi subjungit, quod etiam in ferenda sententia declaratoria excommunicationis, requiratur præcedens monitio, & aliàs

esse nullam, ex Felino in *c. Rudolphus n. 41. sup. De rescriptis.* Monitionem istam oportet esse personalem, nisi reus vel malitiosè latitet, prout de Clerico non residente præsumitur, vel impediatur, quo minus moneri possit aut non detur tutus ad eum accessus. Quibus tamen casibus non sufficit constare Judici de aliqua harum causarum privatim: verum ex actis hoc constare debet: ita ut nuntius legalis omnem adhibeat diligentiam pro inveniendâ persona, faciatque relationem ad acta, non potuisse se invenire: tuncque cum attestacione duorum testium denuò citet in loco solito habitacionis, *arg. d. e. Sacro, Maranta 6. p. De cit. n. 12 6.* Alias Judex, excommunicans aliquem, non præmissis monitionibus, punitur, & ipso facto incurrit suspensionem ab ingressu Ecclesiæ per mensem, *d. e. Sacro* nisi periculum esset in mora vel nisi excommunicaret in defensionem proprii Juris, ut si turbetur in sua jurisdictione *c. Dilecto eod. in 6. Pial. d. loco.* Ubi nihilominus existimat, excommunicationem laram sine monitione, vel non servato Juris ordine, tenere excepta excommunicatione majore lata contra communicantes cum excommunicatis, quæ est omninò nulla, si non fuerit præmissa monitio.

4. Tertiò, alia est lata sententiæ, alia ferendæ. Excommunicatio lata sententiæ dicitur, quæ ipso facto incurritur, ante denuntiationem aut sententiam Judicis. Et hæc nunquam incurritur, sive à jure, sive ab homine, nisi verbo exprimat: cujusmodi verbum est Ipso facto: vel, ipso jure sit excommunicatus, Excommunicamus; vel aliud æquivalens, veluti, Sub pœna excommunicationis lata sententiæ. Ita si dicat Judex: nisi infra decem dies paruerit, excommunico, eo lapsa termino tenetur reus abstinere à participatione cum fidelibus, nisi exerceatur juris vel facti ignorantia probabilis.

5. Majori excommunicatione involvuntur ipso facto hæretici, eorumque fautores, receptatores, falsarii litterarum Apostolicarum: Simoniaci: Item effractores & spoliatores Ecclesiarum, *c. Conquasi 22. hoc tit. incendiarii c. Tuam nos 19. iniicientes manus violentas in Clericum, etiam consentientem, c. Contingit 36 h. t. aut iniici mandantes vel iniicientem non impediētes, cum impedire & prohibere possunt, cap.*

Quanta 47. *h. t.* & alii plures de quibus Hostien. in *Summa* h. t. §. 3. Navar. in *Manuali* c. 27. n. 49. & seqq. & quia postremo casu nulla requiritur Judicis sententia, quâ reus pronuntietur excommunicatus, *can. si quis suadente* xvii. q. 4. Ideo vocatur Canon lata sententia, *d. can. si quis suadente, c. Cum non ab homine* 14. *h. t.* Eoque tenentur etiam, qui in Monachum vel Religiosum, etiam non Clericum, & Conversum manus violentas in, egerint, *c. Non dubium* 3. & alii *h. t.* quia hoc privilegium est commune omnium personarum Ecclesiasticarum, id est omnium, quæ se divino cultui manciparunt, *can. Quisquis* xvii. q. 4. Ab hoc tamen *can. si quis suadente*, seu excommunicatione ab eo lata, excipiuntur plures casus, quos videre licet in *c. si vero*, §. *si vero*, *c. Perpendimus*, *c. In audientia*, *c. Cum voluntate*, *c. Veniens*, *c. Ut fama tua* & alii *h. t.*

Excommunicatio sententiæ ferendæ est, quæ non incurritur ipso facto, sed per sententiam Judicis Ecclesiastici. Talis continetur his formulis, Excommunicetur, Sub pœna excommunicationis.

Quia verò nulla pœna in Ecclesia est major excommunicatione, *can. Corripiantur* xv. q. 3. ex quo privat hominem non solum participatione in divinis, sed & humanis cum fidelibus, Hostien. in *Summa* h. tit. nu. 1. Ideo Prælati non possunt quemquam suorum subditorum excommunicare, nisi subsistente justa causa, exprimenda in ipsa sententia, & propter contumaciam tripla monitione præmissa, *d. c. Contingit in verbis, si tertio à te commoniti*, *d. cap. Sacro*; & non solum verbo, sed in scriptis, ejusque copia dando reo, si petat. Alioquin Judex contraveniens suspenditur ipso jure per mensem à divinis officiis & ingressu Ecclesiæ, *cap. 1. h. t. in 6.* Hanc tamen suspensionem non incurrit Episcopus cum in *d. c. 1.* non fiat ejus specialis mentio, *arg. c. Quia periculosum eod. in 6.*

Cæterum hæc in re revocanda quoque in memoriam est Conc. Trid. moderatio, *sess. 25. cap. De reformat.* qua Judex Ecclesiasticus in causis civilibus & criminalibus prohibetur uti excommunicatione, nisi in subsidium, quando scilicet executio realis vel personalis haberi non potest. Sed neque punire debet pœnâ excommunicationis in contractu etiam sponte apposita, aut declarare excommunicatum con-

tractui contravenientem, prout ordinavit Pius V. cujus ordinationem refert Pias. *d. c. 4. art. 13. n. 12.*

6. Videndum etiam juxta decretum dicti Conc. loco citato, ne monitoria illa, quorum supra meminimus ad Tit. D. *furtis*, quæ ad finem revelationis, ut vocant rerum deperitarum aut subtractarum concedi solent, ab alio, quam ab Episcopo decernantur (vel ejus Vicario generali, si hanc illi facultatem Episcopus expressim concesserit, ut sæpius respondisse Sac. Congregat. post Genens. testatur Pias. *d. loco n. 4.*) & non nisi pro re gravi, judicando & determinanda arbitrio Episcopi, perpenfis maturè omnibus circumstantiis, loci, temporis, paupertate petentis, prout latius deducit D. Matthea *De luvris dicit* p. 3. c. 4. Gutierrez *lib. 1. Can. quæst. cap. 11.* Nam posset dici summa viginti vel triginta ducatorum sufficiens ad concedenda monitoria personæ pauperi, quæ tamen in persona divite pro levi reputari posset. Et quidem Curia Romana servat ut non concedantur monitoria, nisi pro summa ad minus quinquaginta ducatorum, ut refert Matthea *d. loco n. 23.* Pias post Zerolam & Genensem *d. loco*. Circumstantia quoque temporalis efficere potest, ut hodie negentur, quæ alias concedentur, Zyp. *h. t. n. 1.* Ubi addit Pium V. 27. Julii 1570. præscriptisse formam quo concedendis monitoriis, quam refert Pias. *d. loco* & speciatim, ut non in genere sed in specie subtracta designentur, Zerola p. 2. *V. Excommunicatio* §. 1. nec concedantur, nisi ei cujus interest, nec quando aliter haberi veritas potest, Zyp. & Pias. *d. locis*. Quando vero ex urbe hujusmodi rescriptum impetratur, publicandum est verbo tenus, sine alteratione sensus aut sermonis: alioqui excommunicatio esset nulla, præterquam, quod pro idiotis in vernaculam linguam transferti, & ita publicari possit, ut rescriptisse Sac. Congregat. post Genens. testatur Zyp. *d. l.*

7. Denique quo pacto formari debeant monitoria, & quibus casibus excusetur quis à restitutione eorum, quæ deperdita vel subtracta sunt, vel etiam à revelatione, Vide Pias. *disto loco*.

Quartò, dividitur Excommunicatio in Justam, id est legitimè laram, quam scilicet fecerit, qui potest, propter quod & quomodo debet; & injustam, id est illegitimè laram, qualis est

estea, quam fertis, qui non potest, vel fert aliter vel ob aliud, quam debet. Injusta est duplex: alia injusta valida, qualis est ea, quam Judex legitimus in eum, qui meretur excommunicari, sed ex odio, aut non in scriptis, nec post triam monitionem, vel alijs similibus modis fert. Nam ut alia sententia, licet sint injusta, regulariter valeant quoad forum exterius, & earum virtute in reum tanta est executio, quanta iustarum. *Cum inter sup. De sent. & rejudicata l. in re iud. ff. De R. l. ita & excommunicatio injusta in valida esse potest, & ideo dicitur Juris textus, excommunicationem injustam semper esse timendam. Alia est injusta nulla, & irrita: & hæc nullo modo timenda est, ut si quis excommunicet exemptum, vel suæ jurisdictioni non subditum, *e. Cum capella. e. Quando sup. De privilegijs. e. Nullus sup. De parochijs vel eum, qui ante litem sententiam excommunicationis legitime & ex sufficienti causa appellavit, e. Per suas 40. e. Ad presentiam sup. De Appell. vel si contineat intolerabilem errorem Juris, ut si quis excommunicetur, quia non commisit peccatum mortale *can. Qui resistit xi. q. 3. vel si Judex ferens sententiam non intendat ligare, nam excommunicatio sumit vires ab intentione, vel si feratur à delegato in casu sibi non permisso, aut contra intentionem delegantis, *e. fin. sup. De prebend. vel à Judice excommunicato, interdicto aut suspenso, *Glof. in 4. Presenti hoc tit. in 6. ubi plures casus nullitatis colligit Pias. d. art. 13. n. 10. & 11. suspenso, inquam, à jurisdictione. Alioquin suspenso ab Ordine tantum ea exercere potest, quæ sunt jurisdictionis, tenetq; excommunicatio: sicut & suspenso ab Ordine tantum potest ea facere, quæ sunt jurisdictionis, Pias. d. c. 4. art. 12. n. 5. & 6.*****

§. III.

De effectu majoris excommunicationis.

1. Privat participatione Sacramentorum.
2. Suffragijs Ecclesie, electione.
3. Suspendis ab officio & beneficio.
4. Liberas subditos ab obedientia superiorum excommunicatorum.
5. Non potest saliter excommunicatus esse testis. &c.
7. Mortuum privandum est Ecclesiastica sepultura.

1. **I**N primis privat hominem participatione quâ activâ, quâ passivâ Sacramentorum, ita ut ea nec accipere, nec dare possit. Ad eod utriq; fiat irregularis; excepto casu necessitatis

2. **S**ecundò, privat hominem suffragijs generalibus Ecclesie, ita ut non liceat pro excommunicato publicè & nomine Ecclesie orare. Item communicatione cum fidelibus, tam in divinis, quam convitijs: & usu sacri Ordinis, quem si excommunicatus scienter exerceat, fit irregularitate Papæ reservata, *e. 2. sup. De Clerico excommunicato, & e. As qui habet h. s. in 6. quam irregularitatem non incurrit minori excommunicatione excommunicatus, e. Si celebrat. sup. De Clerico excommunicato, prout nec qui appellat à sententia excommunicationis, de qua probabiliter dubitat, an sit valida, licet postea declaratum male appellasse, Pias. d. loco n. 27. & 28.*

3. **I**n superprivat electione, tam activâ quam passivâ, ad officia Ecclesiastica vel dignitates sæculares, *e. Venerabilem sup. De electione: annullat collationem beneficij factam excommunicato.*

4. **S**imiliter electionem, præsentationem, permutationem Beneficiorum, & impetrationem litterarum Apostolicarum: suspendit ab officio & beneficio ad eod ut, quamdiu quis est excommunicatus & in mora petendæ absolutionis, sit incapax fructuum beneficij, teneaturque si illos recipiat restituere. Si tamen habeat officium publicum, valebunt acta per eum ratione illius officij v. g. sententiæ & alij actus juridici, si sit Judex, quamdiu ab Ecclesia toleratur, quia quamdiu Ecclesia eum tolerat, non privat eum jurisdictione, sed tantum ab ea suspendit ob gravia & multa incommoda, quæ alijs sequerentur. Sin autem non toleretur, actus ejus erunt nulli.

5. **P**raterea liberat subditos ab obedientia superiorum excommunicatorum, si utique sint denunciati aut notorij Clericorum percussores, ita ut ne quidem absque peccato possint illis servire, *can. Nos Sanctorum, can. Iuratos xxv. quæst. 6.*

6. **A**dhæc non potest talis excommunicatus esse testis, advocatus, actor, procurator, *e. si n. sup. De procurat.* Potest tamen esse reus, seque in judicio etiam per se defendere, & alia, quæ ad defensionem necessaria sunt, peragere, *e. Intelleximus sup. De judiciis.*

Nec

Nec obstat, quod ibi dicatur, debere per alium respondere: quia vel verbum debet referendum est ad verbum respondere, illud enim per se & directè agebatur, & quærebatur in illo textu: ita ut additum sit, per alium, ad indicandum convenientem modum pro evitanda communi-
one, vel intelligendum est, debere saltem per alium respondere.

Licet autem de jure disputeret, an excommunicatus non tamen hæreticus, aut reus læsæ Majestatis possit condere testamentum, prout videre licet apud *Glof. in c. Decernimus in V. Et testificando h. s. in 6.* ubi in negativam magis inclinat: tamen verius videtur potuisse testari, licet illicitè *Notarius & testes cum eo communicarent, Zyp. h. s. n. 5.* ubi dicitur quod hodiè licetè conficiantur testamenta: sicut & in plerisque locis etiam hæretici, ut in Germania, post Interim, ut vocant Caroli V. qua de re pro Belgio vide eundem *Zyp. Tit. De hæreticis.*

7. Denique mortuus in excommunicatione tali, Ecclesiastica caret sepultura, & si sepultus sit in loco sacro, ejusque corpus vel ossa discerni queant, exhumari debent & abiici, *c. Sacris sup. De sepultis.* Quod intelligunt quidam de denunciato & notorio Clericorum percussore.

§. IV.

De effectu minorj excommunicationis.

1. Privat perceptione Sacramentorum passiva.
2. Dispositio ad irritandam electionem ad beneficia.
3. Taliter excommunicatus peccat certe casu venialiter conferens sacramenta.
4. Interposita appellatione non suspenditur effectus excommunicationis lata sed bene ejus declaratio.

1. Effectus ejus sunt tres præcipui: Primus est privare hominem passiva Sacramentorum perceptione: ita ut si suscipiat, peccet quidem, non tamen fiat irregularis, *c. Si celebras sup. De clerico excommunicato.*

2. Secundus, quod electionem ad beneficia reddat ealem, ut merito irritari possit, licet eam de facto non irritet, *d. c. Si celebras.*

3. Tertius, quod tali excommunicatione innotatus conferens sacramenta peccet veniale

liter, *Covar. in c. Alma mater, p. 1. §. n. 8. 12.*

4. Præterea effectus excommunicationis in genere est, quod non suspendatur appellatione post latam sententiam interposita, *c. Is cui h. s. in 6.* quam vis declaratio excommunicationis appellatione suspendatur, *Glof. in c. Cupientes in V. Privatos de elect. in 6.* ita ut liceat communicare cum declarato excommunicato, durante appellatione, nec ipse celebrans incurrat irregularitatem, si dubitet de valore excommunicationis aut confidat suæ appellationi. Quamvis sit tutius in talibus abstinere ab illis actibus qui inducunt irregularitatem ob vulgatum axioma quod etiam injusta excommunicatio liget, quodque salutaris animæ sit sequendum, *Palis d. c. 4. art. 13. sub n. 28. versic. Notandum.* Insuper excommunicatio suspendi non potest, sed vel statim ligat vel statim nulla est, *c. Pastoralis sup. de appellat.*

§. V.

Quinam excommunicare possint,

1. Possunt quicumque jurisdictionem Eccles. habent in foro externo.
2. Episcopus existens extra diocesim non potest.
3. Potest extraneus in sua diocesi & in alijs.
4. Possunt delegati potestatem habentium.
5. Laici & mulieres non possunt, & nemo seipsum nec parem nec superiorem.

1. Primo generaliter, qui habent ordinariam jurisdictionem Ecclesiasticam in foro exteriori: ut in primis summus Pontifex tanquam universalis Ecclesiæ pastor Episcopi etiam ante consecrationem: quia potestas excommunicandi pertinet ad clavem jurisdictionis, *Covar. in d. l. Alma mater §. 11. n. 1.* Omnes item Prælati majores & inferiores Episcopis habentes jurisdictionem ordinariam in foro exteriori: ut Abbates, Præpositi Ecclesiarum collegiarum regularium & sæcularium etiam non benedicti, Priores absoluti qui non constituuntur ab ipso Abbate, sed per electionem: Item Capitulum sede vacante, generales Ordinum & generaliter quicumque habent jurisdictionem Ecclesiasticam in foro exteriori, & sic de similibus.

2. Et si autem Episcopus extra suam diocesim existens

existens aliquem excommunicare non possint, *e. v. animarum De constit. in 6. can. Episcopum non debet 9. q. 2.* quia ad excommunicationem requiritur jurisdictio & tribunal quod non habet extra diocesim; nisi quando extra eam est pulsus modo qui exprimitur in *Clement. 1. De foro competentis*, tamen excommunicatus in uno loco vitari ubique debet, quia hanc vim & efficaciam habet excommunicatio ex sua constitutione ab Ecclesia, unde Juristæ dicunt quod excommunicatio sequatur excommunicationem, ut lepra leprosum quia illi quasi inest, & ideo semel excommunicatus & denunciatus semper evitari debet donec eussiterit de abolutione, *Glos. in e. Propositus in v. De abolutione sup. De Clerico excomm. ministrante, d. loco v. semel autem ubi citat Arm.*

3. Potest tamen Episcopus extraneos in sua diocesi delinquentes excommunicare, quia ratione delicti sortiuntur ejus forum, & similiter tenet excommunicatio prolata in subditos extra diocesim delictum perficientes quod in diocesi inchoarunt.

4. Secundò ex delegatione possunt excommunicare omnes qui potestatem accipiunt ab iis qui habent ordinariam: ut sunt delegati Papæ, Episcopi, Archiepiscopi, Decani; ex consuetudine præscripta excommunicare possunt qui ex tali consuetudine habent jurisdictionem in foro externo, dummodo saltem tacitè hæc consuetudo sit approbata à superiore, *e. duo sup. De officio ordin. a. Cum contingat sup. De foro compet. conquisitus 4.*

5. Talem jurisdictionem habent Cardinales non Episcopi in Ecclesia sui tituli, similiter Archiepiscopi, Archipresbyteri, Decani, qui ex consuetudine præscripta habent subditos, quos citare & punire possunt. Parochi quoque olim talè potestatem habuisse videtur excommunicandi ob quædam delicta, ut furtivum, rapinam & similia, sed hodie videtur talis consuetudo in iis cessare.

6. Laici vero non possunt excommunicare, *e. Ecclesia S. Maria sup. De constit. can. bene quidem, can. Imperator 96. Distinct. nec item mulieres, e. Nova sup. De poenit.* nemo etiam potest se ipsam, aut patrem aut superiorem excommunicare, sed solum subditum, *can. Cum inferiori 21. Dist.* quia excommunicare est actus jurisdictionis contentiosæ seu in foro externo, in quo nullus sit inferior ratione peccati, Et hinc fit

quod Papa non possit à quoquam excommunicari; bene tamen ab inferiori absolvi possit si se illi subiiciat, prout potest quoad forum interius, non autem quoad exterius; alia ratio diversitatis reddi potest quod abolutio sit beneficium quod nihil vetat superiorem ab inferiore accipere; excommunicatio autem sit poena, sique contra rationem jurisdictionis, ut superior puniatur ab inferiori, hinc etiam fit quod licet Episcopus delinquat contra suum statutum habens annexam excommunicationem non incurrat excommunicationem, *Piaf. d. loco n. 87. ex Hostien. Arm. Navar. quos citat.*

§. VI.

Quinam excommunicari possint vel non.

1. Non possunt non baptizati.
2. Nec universitas, nec collegium.
3. Nec mortui, sed bene declarari quod sint excommunicati.

1. **I**N primis excommunicari non possunt qui non sunt baptizati: ut Judæi infideles, & alii etsi sint catechumeni: quia non potest præscindi à corpore Ecclesiæ qui non est de Ecclesia, nec communione privari: qui eam non habet.

2. Secundò, excommunicari non potest Universitas vel collegium, *cap. Romana §. in universitat. h. t. in 6. junct. a. Glos. in v. penitus*, idque verum est sive feratur excommunicatio in ipsam universitatem seu communitatem ut communitas est, ita ut in singulas personas secundum se non feratur sive feratur in communitatem ratione singularum personarum: ita tamen ut non feratur in personas certas & determinatas, sed communiter & confuse in omnes personas hujus v. g. Civitatis aut provincie: quia peccatum ob quod fertur excommunicatio est particulare aut particularium personarum, non communitatis, nec debet unus pro alio puniri vel excommunicari, *can. Si habes 14. quest. 1.* quod fietet si excommunicatio generalis ad omnes extenderetur. Adde quod universitas sit nomen juris, non personæ nec unam & propriam communem omnibus animam habeat, *Innoc. in cap. Gravem sup. eod.* alioqui excommunicatio non solum à Papa, sed etiam ab Episcopo lata sub hac forma: Excommunico

Yyy omnes

omnes de universitate vel collegio qui tali delicto confenserunt, valet, *d. e. Romana.*

Cæterum in omnes absolutè ab Episcopo lata est invalida tamquam contra jus commune, sic verò lata à Papa non continebit innocentes. Vide Covar. 2. *Variar. c. 8.*

Denique mortui propriè excommunicati non possunt uti nec absolvi ab excommunicatione; tum quia non amplius subjacent tribunali Ecclesiæ, tum quia non censentur contumaces, & ideo excommunicati non possunt, tum denique quia vel sunt in inferno, & patet absolvi non posse, vel in paradiso & non indigent absoluteione, vel in purgatorio & non possunt privati suffragiis Ecclesiæ cum sint confirmati in gratia, possunt tamen per Judicis sententiam declarari excommunicati ut humata eorum corpora in loco sacro exhumari possint & extra locum sacrum sepeliri, vel comburi & ne pro illis oretur, bonaque eorum confiscentur juxta *c. Accusatus §. in eo verò casu De Hæreticis in 6.* Similiter possunt declarari absolvi ab excommunicatione, ut tradantur sepulturæ Ecclesiasticæ.

§. VII.

Quis possit absolvere ab excommunicatione,

1. *A minori potest quilibet sacerdos approbatus.*
2. *Et etiã à majore in articulo mortis.*
3. *Aliis regulariter ille qui eam tulit vel ei æquivalens.*
4. 5. 6. *Dantur varia exceptiones.*
7. *Decipiens aut extorquens non absolvitur.*
8. *Potest quis in vicis absolvi.*
9. *Absolutus sine requisitis potest reincidere.*

1. **P**rimò, ab excommunicatione minori potest absolvere omnis qui potest absolvere à peccatis, *c. Nuper sup. eod.* & ideo quilibet Sacerdos approbatus potest absolvere ab excommunicatione contracta ob peccatum veniale.

2. Secundò in articulo mortis quilibet Sacerdos potest absolvere ab omni excommunicatione etiã reservata Summo Pontifici, *c. Non dubium, c. unico in Extravag. Joannis XXI. hoc sit. Conc. Trid. Sess. 14. cap. 7.* adhibita tamen cautione, ut sic absolutus, promittat se, ubi convaluerit vel periculum evaserit, repræsentatu-

rum ei cui erat reservata, ut mandata ejus suscipiat, *c. De cetero & ibi Glos. sup. eod.*

Tertiò, ab excommunicatione majore, lata ab homine contra aliquem in particulari, is solus absolvere potest, qui eam tulit, vel ejus superior successor, aut delegatus *c. Pastoralis §. Præterea sup. De officio delegati.* Alias enim extenderetur omnis disciplina Ecclesiastica. Sunt tamen aliqui casus quibus non potest is absolvere qui excommunicavit, de quibus Navar. in *Manuali c. 27 n. 4.* Ab excommunicatione etiã lata à jure vel ab homine, sed generaliter si nò sit reservata quilibet potest absolvere qui potest absolvere à peccato mortali propter quod est inflicta, *d. c. Nuper Navar. d. l. n. 44.* quali ex commissione ejus qui eam tulit hoc ipso quo illam sibi non reservavit Dixi, si non sit reservata, quia à reservata solus absolvere potest qui eam sibi reservavit vel ejus superior exceptis certis quibusdam casibus. Hinc ab excommunicatione ob injectas manus violentas in Clericos regulariter solus Pontifex absolvere potest, *c. 1. in fine c. 7. q. 15. 19. 28. 37. & alii sup. eod.* vel ejus Legatus à latere *c. 20. & 21. sup. eod.* non alii nisi id eis specialiter mandat Pontifex, *c. Porro in fine sup. eod.*

4. Dixi, regulariter; quia in extremo vitæ spiritu potest quis à quolibet Sacerdote absolvi, ut antè diximus. Similiter si ob justam aliquam causam veluti ob puerilem ætatem, senium, paupertatem, corporis infirmitatem, fragilitatem sexus muliebris, itinerum difficultatem, inimicitias aliquorum, vel aliam similem, non possit quis sine magno periculo vel incommodo Romam proficisci; potest absolvi ab Episcopo loci, *c. 1. 5. 6. 13. §. Si verò 26. & 18. hoc sit.* debet tamen ei quem absolvit sub juramento injungere, primò quòd de cetero in Clericum vel Monachum vel alicujus religionis Conversum non iniiciet manus violentas, nisi sese defendendo, aut de mandato sui Prælati vel ex officio, *c. ap. Ex tenore sup. eod.* Secundò quod cessante impedimento, eò quod Papam adire non potest, cum adibit mandatum ejus suscepturus, *cap. De cetero in fine cap. nescitur & similibus sup. eod.* nisi sit impubes qui Clericum percussit, nam is hoc posterius jurare non debet sive antè sive post pubertatem absolvatur, *cap. ult. sup. eod.* Quod si forte monachi vel religiosi in monasterio se invicem ves-

desa-

beraverint, possunt ab Abbate suo absolvi, *c. Canonica sup. eod. Monialis* verò percutiens Monialem vel Conversum aut Clericum potest ab Episcopo loci absolvi, *c. De Monialibus sup. eod.*

5. Et similiter mulier incurrens excommunicationem ob percussione[m] Clerici potest ab Episcopo absolvi, *c. Mulieris sup. hoc tit.* quòd tamen obtinere non putat Zerola 2. p. *V. excommunicatione* in excommunicatione per alias summorum Pontificum constitutiones inflicta mulieribus cum reservatione v. g. in excommunicatione per Bullam Pii V. inflicta mulieribus ingredientibus claustra virorum, modò tamen inquit, cesset necessitas vel impossibilitas De excommunicationibus summo Pontifici reservatis videri potest Covar. *d. loco Navar. d. loco n. 49.* Suarez *De censuris Disputat. 21. §. seq.* Sicut & de non reservatis idem *Disputat. 23.*

6. Quintò, hodiè per Concil. Trid. *Sess. 24. c. 6.* possunt Episcopi per se vel vicarios suos absolvere in foro interiori ab omni excommunicatione reservata Papæ, quæ provenit ex delicto occulto, (non etiam ex delicto notorio) excepto quòd facultas absolvendi ab Hæresi in foro conscientiarum detur Episcopis tantum, non autem eorum vicariis. Cum autem possit quis pluribus excommunicationibus partim à jure, partim ab homine & ob diversas causas esse ligatus, potest ab omnibus unica absolutione absolvi, si omnes exprimat absolventi, alioqui potest ab una absolvi & non ab alia.

7. Quòd si dum impetrat absolutionem explicet falsam causam vel non omnes principales, absolutio non erit valida, *c. Cum pro causa sup. eod.* quia tunc non censetur Judex eum velle absolvere; Secus si constaret Judicem velle sine causa absolvere, nam valet absolutio, nisi injustè detur, modo detur ab eo qui habet potestatem & non decipiatur à penitente, *Navar. d. loco n. 38.* minus valet absolutio si etiam extorqueatur, imò extorqueus hoc ipso novam excommunicationem incurrit, *c. 1. De his qua videnturque causa in 6.* vide *Navar. d. loco n. 123.*

8. Cum autem excommunicatio sit pœna à jure humano statuta nec pendeat à voluntate excommunicati, potest quis etiam invitus absolvi. Quantum verò ad formam absolutionis atinet non habet certa verba, sed quæcumque significancia absolutionem sufficiunt, Forma

verò ordinaria est hæc, Ego te absolvo à vinculo excommunicationis quam ob talem causam incurristi, & restituo te Sacramentis Ecclesiæ ac communioni fidelium, In nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, Amen. De prærequisitis ad absolutionem petendam, vide Tholosanum 1. *part. Juris Canonici lib. 5. tit. 16 c. 12.*

9. Potest autem absolutio concedi ad tempus tantum cum reincidencia: ut si Judex velit absolvere aliquem ad effectum, ut ferat testimonium, vel ad cautelam: de qua vide quos citat *Pial. 2 p. cap. 4. num. 88. Vers. Absolutio item*, Etsi autem excommunicatio possit de consensu partis priusquam incuratur tolli, non tamen ubi semel est incurta, nec potest ita deferri, ut semel sublata lapsu termino in quo de consensu partis debebat incurri, iterum alio termino arbitrio partis incuratur, nisi hujusmodi prorogatio fiat auctoritate Judicis, ex qua non etiam ex pacto nascitur excommunicatio, *Pialec. d. loco n. 88. in fine.* Statuit autem Conc. Trident. *Sess. 25. cap. 3.* ut contra quemque infordecentem per annum (perfectum scilicet) in excommunicatione & aliis censuris Ecclesiasticis procedatur tanquam contra suspectum de hæresi, quòd intellige sive ex criminali sive ex civili causa (Quòd olim controversum fuit) excommunicatus sit, nam immediatè ante Conc. quem excommunicari potuisse ex utraque causa tradit *Mench. lib. 2. arbitrar. cent. 5. c. 416. n. 54. ubi n. 59.* docet procedi debere contra eum prævia citatione ut se purget: in Concil. verò Tribun. decretum fuit, inquit *Zyp. hoc tit. n. 4.* ut qui post excommunicationem inclinati non fuerint ad penitentiam subeundam, per Principem sæcularem subigantur; unde infert perseverantes per tempus aliquod in excommunicatione posse ante annum puniri pœna temporali & multà pecuniaria per ipsummet Judicem Ecclesiasticum; idque juri & praxi consonum probare *Gutt. lib. 1. Canon 9. 1. c. 12. n. 2. & sanxisse in Gallia Beatum Ludovicum anno 1228. ex Chopp. ibidem refert Zyp*

§. VIII.

De Suspensione.

1. 2. *Suspensio variè capitur, & quomodo hic.*
3. *Est multiplex.*
4. *Quomodo differat à privatione & depositione.*

Quia de prima specie censuræ Ecclesiasticæ amegimus, non abs re fuerit de duabus aliis speciebus, nempe Suspensione & Interdicto aliquid subicere, ut earum plenior cognitio habeatur.

1. Omnis autem Suspensionis aliis significationibus, ut qua suspendi & quis suspensio esse animo dicitur, & similibus. Suspendio generaliter in Jure & passim apud DD. sumi solet pro prohibitione usus officii vel facultatis alicujus: sic enim sententia per appellationem suspendi dicitur, & pro interdicto ab ingressu Ecclesiæ sumitur in *c. Defens. excom. in 6.* & pro impedimento utendi aliquo temporali munere in *extravag. unica Ioan. XXI. de sentent. excommunicat.*

2. Hic verò strictius sumitur pro censura Ecclesiastica, qua Clerico ob culpam suam inhihibetur à jure vel à Judice exercitium Ordinis, officii, vel beneficii sui Ecclesiastici, sive in totum sive in partem, sive in perpetuum, sive ad tempus; *in Tuarum sup. De privilegiis, junctis exemplis Glossa in c. 3. v. Suspendi sup. De pœnis.* Et hinc patet laicum non posse suspendi: uti nec Ecclesiasticum alio respectu, quam quatenus est Ecclesiasticus.

3. Et insuper suspensionem esse multiplicem, nempe aliam esse à jure (quales enumerantur apud Silvestrum, *verb. Suspendio § 6 nu. 40.* & sexdecim enumerat Navar. *c. 17 art. 154.*) aliam ab homine, aliam perpetuam (quoad partem scilicet) quia prohibitio totius exercitii officii vel beneficii in perpetuum, est potius depositio vel privatio, quam suspensio, Navar. *d. locorum. 151 ubi alios citat.* aliam temporalem, aliam in totum, aliam in partem; aliam ab Ordine, aliam ab officio, aliam à beneficio, aliam à pluribus ex his simul. Quibus adde aliam incurri ipso facto, ut quando dicitur: sit ipso facto suspensus, suspendimus: & tales à jure multæ feruntur, quas tangit *Glossa in Clem. cupientes de pœnis*, & recenset Navar. *d. l. nu. 154.* Alia non incurritur ipso facto, ut dum dicitur: suspendatur sub pœna suspensionis. Alia est à

divinis: alia ab aliis, ut colligitur ex *c. 1 § fin. l. 1. in 6. c. 1. de re judicata eod. lib.* Suspendio verò ab officio vel beneficio differt à privatione officii vel beneficii & depositione, quod suspensio sit censura Ecclesiastica, inducens irregularitatem, si quis actum aliquem officii, à quo suspensus est, exerceat, à qua non nisi per Summum Pontificem liberatur, *c. 1. De sent. & re judicata in 6.* Salvo quod hodie ex Conc. Trid. *sess. 24 cap. 6. De refor.* permittatur Episcopus in irregularitatibus omnibus, ex delicto occulto preventibus, excepta eà, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum, contentiosum, dispensare: at verò privatio & depositio non sunt censuræ Ecclesiasticæ.

4. Secundò per suspensionem non amittitur beneficium, nec ea pars fructuum, quæ est plane necessaria ad sustentationem: secus per privationem beneficii aut depositionem.

§. IX.

Quis possit suspendere, & quæ sit forma suspensionis.

1. *Suspensio fit ab eo qui potest excommunicare.*
2. *Idque propter culpam & plerumque mortalem.*
3. *Debet fieri scripto.*

1. Suspendere autem potest omnis & solus, qui excommunicare; ideoque licet confessorius & parochus possint alicui prohibere, ne celebret, ita ut contraveniens peccet, non possunt tamen suspendere per censuram, ita per violationem incurratur irregularitas, *Glossa in cap. 1. c. 1. De sent. excom. in 6.*

2. Requiritur verò ad suspensionem culpa aliqua; & plerumque requiritur mortalis: quia tam graves pœnæ non debent communiter ferri ob venialem: quamvis si ferantur, possunt etiam ob venialem incurri, sicut & interdictum, Navar. *d. locorum. 15.* Cæterum quia suspensio non potest ferri sine propria culpa, cujus sit pœna, ideo ea suspensio, quæ fit ob senectutem, lepram, debilitatem, vel aliam similem causam, licet generaliter suspensio dici possit, non est tamen suspensio de qua hic agitur, quæ scilicet est censura strictè sumpta. Quæ autem crimina sunt digna suspensio-

ne non potest certa tradi regula, Pias, 2. p. e. 4. n. 78 in fine ex Abbate & Diaz.

Quantum ad formam suspensionis attinet non est certa aliqua & determinata seu certis verbis præscripta, sed sufficit, si scribarur verbis atrem significandam accommodatis.

3. Dico, si scribarur; quia suspensio debet fieri in scriptis expressâ causa seu peccato, ob quod fertur, sicut & excommunicatio: alioqui Judex Ecclesiasticus incurrit suspensionem à divinis officijs & ab ingressu Ecclesiæ per mensuram, c. 1. sup. h. tit. valida tamen esset aliter lata, Debet etiam præcedere monitio, quando fertur ob contumaciam, non etiam, quando solum in penam, Navar. d. loco n. 159.

§ X.

De effectu suspensionis & forma absolutionis à suspensione.

1. Exerrens contra suspensionem incurrit irregularitatem.
2. Secus si non solemniter.
3. Suspenso solum in tantum ligat quantum exprimit iudicis sententia.
4. Suspensus tamen ab ordine inferiori suspenditur quoad omnes superiores.
5. Forma absolutionis.

Effectus suspensionis est, ut ante diximus, inducere irregularitatem, si quis actum aliquem officij, à quo suspensus est, exerceat. Hinc suspensus ab ingressu Ecclesiæ efficitur irregularis, si in ea exerceat aliquem actum ordini sacro deputatum, non autem si domi vel in Oratorio privato celebret, Pias. 2. p. e. 4. n. 78. *Verf. Suspenus item.* Nullus tamen suspensus, præterquam ille, qui suspensus est à divinis, si ve absoluit, si ve in aliquo loco incurrit irregularitatem contraveniendo suspensioni, licet peccet ut ex Felino d. l. tradit Pias. & suspensus à divinis tum demum incurrit irregularitatem, quando exerceat aliquem actum alicui ordini sacro vel minori specialiter deputatum, id est, cuius faciendi specialis potestas traditur in ordinatione: ut in presbyterio potestas consecrandi & baptizandi solemniter, in Diaconatu potestas canendi solemniter Evangelium, ac etiam prædicandi solemniter tamquam ex officio, si non lege divina

qua videtur soli sacerdotio peculiaris, tamen lege & consuetudine humana secundum Navar. c. 27. n. 163. in Subdiaconatu potestas solemniter canendi Epistolam, in Acolitatu ferendi cereos, &c.

2. Secus si non solemniter aliquid istorum faciat: ut si canter Epistolam, ferat cereos tamquam alius laicus, vel actum Ordini sacro vel minori non specialiter deputatum exerceat: ut si psallat in choro, si suspensus à perceptione Sacramentorum illa percipiat, nam & sic ea suscipiendo peccet mortaliter, non tamen incurrit irregularitatem, sicut nec Sacerdos, qui suspensus à beneficio in electione votat, et sic de similibus quæ non specialiter alicui Ordini sacro vel minori deputata sunt: prout tradit Navar. d. n. 163. Circa verò effectum suspensionis.

3. Notandum, suspensum ab uno non ideo suspensum esse ab alio non conexo: & proinde suspensus ab Ordine non est suspensus à jurisdictione, alia ratione, quam ordinis competentis. Similiter suspensus à jurisdictione non est suspensus ab ordine; nec suspensus ab ordine est suspensus à beneficio, nec suspensus à beneficio per hoc est suspensus ab officio, vel è contra: vide Navar. d. loco n. 160. Item suspensus à superiori ordine, v. g. sacerdotali, non est suspensus ab inferiori, v. g. quoad Diaconatum vel Subdiaconatum, & suspensus ab exercitio Pontificalium solum suspensus est ab illis, quæ dependent ab ordine Pontificali, & ideo officium Sacerdotale licitè exercere potest, sicut & suspensus ab ordine sacerdotali exercere potest officium Diaconi vel Subdiaconi, nam suspensio in tantum ligat, quantum Judex exprimit in sententia, & ideo suspensus ab ingressu unius Ecclesiæ potest in alia licitè suum officium exercere, & Judex semper debet exprime à quibus actibus suspendat Diaz. in *Praxi*. 127.

4. Suspensus tamen ab ordine inferiori: v. g. Diaconatu suspensus est quoad omnes superiores: v. g. Sacerdotalem & Pontificalem, Navar. in *Manuali* cap. 27. n. 163. Notandum vere hic Episcopum nunquam incurere suspensionem vel censuram aliquam Juris vel hominis nisi de ipso expressa fiat mentio, c. *Quia periculosum* h. s. in 6. casus tamen in quibus expressè

expressè suspenditur recenset Piaf. l. p. c. 4. n. 80.

5. Quantum verò ad formam absolutionis spectat, non est etiam certa aliqua seu certis verbis determinata, sed sufficit si voluntas absolventis significetur, solet tamen quando certa est suspensio, hæc ordinariè servari, Absolvo te à vinculo suspensionis, quam incurristi propter talem vel talem causam, & restituo te ad hoc vel illud, à quo fuisti suspensus, In Nomine Patris & Filii &c, quando verò est incerta & dubia hæc: Si teneris aliquo vinculo suspensionis à quo te possim absolvere, absolvo te &c. Vide plenius Navar. d. loco & Suarez censuræ disp. 25. Suspendus autem sicut & interdictus ad tempus, adveniente tempore ipso factò est absolutus nec indiget alia absolutione, durante verò tempore suspensionis incurse à Jure ob delictum commissum, non potest vocaliter absolvi ab Episcopo sed dispensative potest Episcopus pœnam moderari Navar. d. loco n. 162. Piaf. d. loco n. 81. si verò suspensio fuerit inflicta à jure ob contumaciam, tum ab illa absolvi poterit Episcopus, nisi conditor Canonis absolutionem sibi reservaverit. Nuper sup. h. t. Navar. & Piaf. d. d. locis.

§. XI.

De Interdicto,

1. Definitur & distinguitur contra alias censuras.
2. Est triplex Personale, Locale, & Mixtum.
3. Interdictio loco interdicuntur eius annexa: scilicet in personis.
4. Interdicta universitate interdicuntur sub ea contenti.
5. 6. 7. Subdivisiones interdictorum.
8. Interdictum generale non comprehendit infantes & amentes.

1. **O**missis aliis Interdicti significationibus, de quibus Suarez De censuris disputat. 32. sect. 1. hic usurpatur, prout est censura Ecclesiastica, prohibens usum quarundam rerum divinarum ut fidelibus communem, quatenus talis est. In hac definitione abstrahitur à loco & persona, & ab usu activo & passivo, quia interdictum in genere etiam ab illis abstrahit. Dicitur, ut fidelibus communem; ut separaretur interdictum à suspensi-

one, quæ privat etiam aliquo usu, verum non ut communi, sed ut proprio alicujus potestatis Ecclesiasticæ: & ideo suspensio per se solum privat usu activo, ac perinde per se solum privat Clericos, ac vero interdictum privat indifferenter, & de se est commune. Additur, quatenus talis est; ut distinguatur ab excommunicatione. quæ privat quidem usu talium rerum sacrarum, sed non quatenus est usus rei sacræ, sed quatenus est communicatio cum aliis fidelibus, Interdictum verò formaliter privat usu talis rei sacræ per se ac independenter à communicatione cum aliis. Adde & hoc aliud discrimen, quòd excommunicatio privat non solum communicatione in divinis, sed etiam in humanis; interdictum vero solum privat usu sacrarum rerum, non quidem omnium, sed earum quæ in jure expressæ sunt, & modo in jure declarato: ita Suarez loco citato.

2. Interdictum est triplex Personale tantum, Locale tantum: & Mixtum, id est, Locale & Personale simul. Locale tantum dicitur, quo locus solus interdicuntur: ut v. g. Ecclesia, Parochia, oppidum, regnum. Personale tantum quo sola personæ interdicuntur. Interista duo interdicta hoc discrimen est, quod, quando solus locus est interdictus, possunt personæ, quæ in eo sunt, nec fuerunt causa interdicti, in alio loco audire divina, dare, & suscipere. Quando autem personæ sunt interdictæ nusquam id possunt, c. Si sententia se sent. excom. in 6. Quod si verò sola personæ alicujus Ecclesiæ vel Civitatis interdictæ sint, in ea ab aliis & coram aliis, puta peregrinis & alienigenis non interdictis, celebrari potest, etiam januis apertis.

3. Rursus interdicta aliqua civitate, castro, aut villâ, eo ipso etiam suburbia atque diffinia continentia interdicta intelliguntur, sicut & interdicta Ecclesia etiam capellæ ejus ac cœmeterium contiguum interdicta censentur: secus si non sint contigua, c. Si civitas end. in 6. idque ne interdictum reddatur elusorium. Aliud est in personis: nam interdictio Clero non intelligitur interdictus populus, nisi aliud expressum sit. Nominetamen Cleri comprehenduntur Monachi, & Monachæ, religiosi, & religiosæ, novitii & novitiz, Similiter si propter delictum domini & Reatoris civitas sit interdicta, cives ejusdem qui

culpabiles non existunt, alibi divinis heitè interesse poterunt, nisi & ipsi quoque propter dominum vel Rectorem puniendum interdicti fuerint, *d. e. Si sententia*. Quod in excommunicatione contingere non potest, quia pro peccato unius non potest alius. puta ipse familia, excommunicari.

4. Interdicta universitate vel populo alicujus loci, singuli de universitate si populo, etiam religioni & religiosa interdicti censentur, Navar. *c. 27. n. 146*. Ubi tamen observandum, quòd civitas, terra, universitas non possit interdici pro debito pecuniario, sine speciali mandato Papæ ex Constitutione Bonif. VIII. in *Extravag. provide §. Presentis hoc tit. Felin. in c. Sane sup. De off. deleg. num. 3.* idem ex Constitutione Clementis VII. & Leonis X. in concordatis Galliarum, quas omnes Constitutiones refert Petrus Matth. 7. *decretal. lib. 2. tit. 8.* & ante Carolus V. Galliarum Rex 5. Januarii 1369. *Choop in prafat. De fac. polit. n. 8.* & ex concordatis Brabantiarum: nec pro delicto privatæ personæ, sed bene pro delicto domini Officiarii vel communitatis delinquentis.

5. Mixtum interdictum est, quo interdicitur locus & simul persona vel personæ. Exemplum quotidianum est interdictum illud, quod Canonista appellant ambulatorium, quo scilicet interdicitur persona & locus, ubi est, vel ubi fuerit, quasi simul ambulet cum persona. De mixto interdicto, quatenus est locale, judicandum, ut de locali tantum; & quatenus est personale, ut de personali.

Potest verò unumquodque horum interdictorum subdividi in generale, quo scilicet interdicitur locus universalis, ut regnum, provincia, vel universitas hominum, ut populus talis regni aut provinciarum, & speciale, quo interdicitur locus particularis, vel loca particularia: ut Ecclesia, vel aliquæ Ecclesiarum alicujus civitatis, regni, aut provinciarum vel personarum singulares, una, vel plures certæ vel incertæ. *n. 6.* Et horum unumquodque dividi ulterius potest in simplex & mixtum, hoc est in generale tantum, aut in particulare tantum, aut generale, & particulare simul: de quo quatenus est generale, judicandum ut de generali tantum, & quatenus est particulare, ut de particulari tantum.

7. Præterea in interdictum à Jure, & interdictum ab homine seu Judice, Interdictum à Jure fertur in Civitatem sive aliam Universitatem, si v. g. portorium ex rebus Ecclesiarum vel Ecclesiasticorum, quas negotiationis causa, non differunt, exegerit vel extorsit. *cap. penult. De Consibus in 6.* vel si represalias adversus Ecclesiasticas personas concesserit. *c. 1. De injuria in 6.* vel si Civitas hostiliter insecuta fuerit, aut coeperit Cardinalem Romanæ Ecclesiarum vel Episcopum suum, sive aliis id facientibus operetur, suaserit, vel consuluerit. *cap. De penis in 6. c. 1. eod. tit. in Clement.* vel si Civitas in electione Romanæ Pontificis (cum eo mortuo apud se electio celebranda est, non observaverit, quæ servanda jubet, *c. Vbi periculum De elect. in 6.*) Item si dominus territorii Legatum vel Nuntium Apostolicum non admitterit: nam ejus ditiones interdicto Ecclesiastico subiiciuntur, & sic de similibus casibus, de quibus vide latius in auctoribus citatis. Ita supradicta exempla profert Canisius in *Summa Jur. Canon. lib. 3. tit. 23. §. Interdictum à Jure*. Interdictum verò à Judice Ecclesiastico non nisi ex causa, eaque scripto interdicti comprehensa, ferri debet. *cap. 1. h. tit. in 6.* non tamen; ut diximus, ex causa pecuniaria vel ob culpam privati alicujus hominis, sed propter culpam ipsius, qui loci dominus est, vel in eo jurisdictionem habet, ita Canis. *d. loco §. Interdictum verò à Judice*.

8. Interdicto autem generali numquam includuntur infantes & amentes, ac proinde possunt ad divina admitti, quia sicut sunt incapaces præceptorum humanorum, ita & peccatorum Ecclesiasticarum: quod verò non possunt sepeliri in loco sacro, sit, quia locus ipse est inhabilis.

§. XII.

Quis possit & ob quam causam interdicere, quæ sit forma interdicti, quis effectus & poena interdicti violati.

1. Interdictum debet ferri ob gravem causam & scripto.
2. Qui posuit interdictum, debet quoque observare.
3. Forma interdicti.
4. Quanam eo prohibentur & quanam.
5. Poena transgressionum.

Iqtes.

Interdicere potest, qui excommunicare & suspendere, & similiter qui potest excommunicari & suspendi, potest etiam interdici, & insuper loca ^{1.} Non debet autem iudex Ecclesiasticus ferre interdictum nisi pro causa gravi, veluti ob inobedientiam vel grave crimen, convictum cum contumacia, eaque scripto interdicti comprehensa, *cap. 1. eod. in 6.* & prævia monitione, quando illud fertur ob contumaciam; secus si in poenam præteriti delicti. Nam tunc non requiritur prævia monitio, ut nec in interd. *cto à jure lato*, quia cognitio juris habetur pro admonitione. Non debet etiam ferre ex causa pecuniaria, *e. 2. h. e. in Extravag. com.* aut ob culpam privati alicujus hominis, *Cov. in c. Alma mater. 2. § 1. n. 5.* sed ob culpam ejus, qui loci dominus est aut in eo jurisdictionem habet, *e. Non est sup. De sponsalibus d. 6. Si sententia.* Et interdictum regulariter est nullum iis casibus, quibus excommunicatio est nulla, *Navar. e. 27. n. 127.*

2. Is autem ipse reservare debet interdictum, qui illud tulit: & ideo si Episcopus celebret in Ecclesia à se interdicita incurrit poenam juris, scilicet irregularitatem. Alias nunquam Episcopus à jure vel ab homine committitur interdictus aut suspensus, nisi specialis ejus fuerit facta mentio, *juxta c. Quia periculosum h. e. in 6.*

3. Quantum autem ad formam interdicti attingit, non est certa aliqua & determinata, sed sufficit si verbis effectum interdicti significantibus exprimat. Ordinaria vero forma est hæc: Talem populum aut locum, & c. interd. *cto Ecclesiastico subicimus, ex cap. Cum in par. sibus sup. De verbor. significat. cap. Sane sup. De officio delegati.*

4. Interdicto autem prohibentur omnia divina officia sacra. Ecclesiastica sepultura, item solemnitas conducendi corporis cum orationibus, comitatu Cleri superpelliciate & processionaliter, ut moris est, incedentis (quamvis si quis sepeliatur in Ecclesia tempore interdicti non sit exhumandus: quia multa facta tenent, quæ fieri prohibentur, *Glof. in cap. à Nobis 2. V forma sup. hoc tit. Pialec. 2. p. e. 4. nu. 47.*) exceptis iis quæ expresse vel tacite permittuntur, ut colligitur ex *d. c. Non est.* Permittuntur autem Baptismus, Confirmatio, Pœnitentia, & Eucharistia, sed hæc duo prostrata tan-

tum morientibus, *cap. Quoniam eod. in 6.* Item permittitur missæ, aliorumque divinarum officiorum celebratio, *e. Quod in te sup. De pœnit. c. Alma Mater h. e. in 6.* dummodò submissa voce, januis clausis, non pulsatis campanis, dicantur, *d. c. Alma Mater:* præterquam in festivitibus Natalis Domini, Paschæ, Pentecostes & Assumptionis Divæ Virginis, quibus divinarum officiorum celebratio, etiam pulsatis campanis, apertis januis, altaque voce permittitur, ut latius in *d. c. Alma Mater.* Adde & solemnitatem Corporis Christi & ejus Octavam per Extravag. Martini V & Eugenii IV. licet etiam interdicti possunt ingredi Ecclesiam orationis causâ, quando ibi divina officia non peraguntur. Similiter potest concio haberi interdicti tempore, & ad eum finem pulsari campana: sicut & pro Ave Maria, ut moris est. *6. Responso 43. h. e. Pialec. d. 4. art. 11. n. 8.* Ubi addit, etiam contractum matrimonii tempore interdicti non esse prohibitum, ex Abbate, *Attm. & Glossa*, quamvis solemnitas benedictio sponsalium dati non debeat, *Navar. cap. 27. n. 179. ubi alios citat.*

5. Scienter verò celebrans vel actum aliquem Ordini sacro deputatum exerceans in loco interd. *cto*, nisi super hoc privilegiatus existat, aut à jure sit ei concessum, irregularitatem incurrit, à qua nequit per alium quam per Romanum Pontificem liberari; & adeo sit ineligibilis, ut nec ad eligendum cum aliis debeat admitti, *h. e. quib. verò eod. in 6.* Aliud dicendum de celebrante in cessatione à divinis, nam is non incurrit irregularitatem, Religiosi verò tam exempti quam non exempti violantes interdictum sunt excommunicati, *e. 1. & 3. h. e. in Clement. junctio e. 12. Conc. Trid. Sess. 24. De regularibus*, sicut & Domini locorum *juxta Clement. 2. h. e. salva ramen Constitutione Martini V. quam refert Can. in Summa juru Canonici lib. 3. t. 23. §. sancti.* Sic sepeliens interdictum in Ecclesia cum officio & pompa exequali solita, qui tum exercet actum sacerdotali Ordini deputatum, incurrit irregularitatem, *Pialec. d. loco n. 1. ex Sylvest. quem citat.*

Ceterum licet in Ecclesia, polluta sanguinis vel seminis humani effusione, vel Simoniacè consecrata, aut præfenti majori excommunicatione innodato, celebrari à jure vete-

ceatur. *Is qui eod. in 6.* tamen in tali Ecclesia celebrans scienter, licet temerariè agat, non incurrit irregularitatem: quia id non est in jure expressum. Interdictos autem nemo vitare tenetur in humanis, sed solum in divinis, postquam fuerit denunciatus interdictum, *Pias. d. lxxxv. n. 9. ex Navar. d. s. 27. n. 170.*

§. XIII.

De irregularitate.

1. *Definitur Irregularitas.*
2. *Distinguitur à Censuris.*

Et si Irregularitas generaliter sumi possit ad designandum impedimentum, ratione cujus homo est incapax illius gradus vel actionis, quæ alijs communis est, eaque ratione, omnes censuræ Ecclesiasticæ, aliæque impedimenta dici possunt irregularitates: tamen hic specialiter sumitur prout à censuris distinguitur; de eaque hic agendum est, propter magnam, similitudinem, quam cum censuris habet.

1. Est itaque irregularitas hic, inhabilitas seu impedimentum Canonicum, ex se & natura sua directè ac primariò impediens acceptionem Ordinum Ecclesiasticorum. Dico, Canonice; quia Irregularitas inducitur à Jure Canonico, nec potuit introduci à jure civili aut potestate temporali, cum hæc de spiritualibus rebus, qualis sunt Ordines Ecclesiastici vel Clericorum status, non disponat. Per hanc itaque partem excluditur omnis incapax ad Ordines suscipiendos, orta ex jure divino: qualis est non baptizati aut fœminæ. Similiter excluditur peccatum mortale quod licet suo modo excludat à perceptione Ordinum, saltem sacerdotum, quia peccato mortali contaminatus non potest illos sine novo peccato accipere: non tamen id habet ex aliqua lege Ecclesiastica, sed ex natura sua, sicut & carentia membrorum necessarium ad ministerium Ordinis, quæ proinde partiter per eandem partem excluditur.

2. Dicitur, directè impediens; ut distinguitur Irregularitas à Censuris, quæ etsi sint etiã impedimenta quædam Canonica respectu aliquarum rerum vel actionum, tamen directè non impediunt susceptionem ordinum, verum excommunicatio, v. g. privat communicatio-

ne fidelium, & sube ratione, susceptione & usu Ordinum, quia sunt communicationes cum alijs fidelibus, non quatenus Ordines sunt: Interdictum privat auditione divinatorum, Suspendio privat muneribus, respicitque solum actus, eorumque usus prohibet, & imponitur solis Clericis, ac proinde primam tonsuram supponit: cujus susceptionem, ut & aliorum Ordinum: ac eorum statum impedit Irregularitas. Per eandem partem excluditur Depositio, quia privat Ordinibus jam susceptis; Irregularitas verò susceptionem impedit. Quantum verò ad dispensationem super irregularitate, quatenus ea permittitur Episcopis vel non, vide Conc. Trid. Sess. 24. c. 6. *De reform. Sanchez De Matrim. lib. 8. Disputat. 34. n. 55. & seqq.* & quæ supra diximus in §. 1. De suspensione in fine.

§. XIV.

De Depositione & Degradatione Clericorum

1. *Quid Depositio verbalis.*
2. *Quid actualis, & ob quæ crimina feratur.*
3. *Verbalis non tollit privilegium clericale.*
4. 5. 6. *Verbalis absoluta & respectiva variè distinguuntur.*
7. *Quid depositio ad degradationem ordinata, & quid degradatio.*
8. *Depositio non tollit Ordinem, nec privat e-
nere Ordini conjuncto.*

Quamvis Depositio & Degradatio non sint propriæ censuræ Ecclesiasticæ, cum non sint pœnæ medicinales, uti sunt cœsuræ Ecclesiasticæ, sed vindicativè tantum: quia tamen ut hic sumuntur, sunt etiam solemnnes pœnæ Ecclesiasticæ, & magnam habent affinitatem cum ipsis censuris Ecclesiasticis, ad eò ut Suspendio subinde vocetur depositio, *Glossa in can. Si quis Episcopus Dist. 86.* & è contra, ideo de his quoque agendum est.

1. Depositio in genere fieri potest dupliciter, scilicet verbaliter, & verbalis depositio, nuncupatur, & actualiter, diciturque actualis depositio seu degradatio: quæ inter se differunt, quòd verbalis depositio fiat per solam sententiam Episcopi adstante certo numero Episcoporum, si Clericus qui deponitur in facris sit constitutus, & quidem si sit Episcopus, in

præsentia duodecim Episcoporum; si presbyter, sex, si Diaconus aut Subdiaconus, in præsentia trium: ut communiter tradunt *ex can. Felix & can. Si quis 13 q. 7*, Servanda tamen quoad hæreticos limitatio adhibita *incap. 1. De hæret in 6* Hodie verò standum est definitioni Conc. Trid. *Sess. 13. cap. 14. De reformat.* quod depositionem Sacerdotum & inferiorum: nam ibi de depositione Episcoporum nihil statuit, vel quia illa reservata est summo Pontifici, tanquam proprio Episcopo aliorum Episcoporum, vel quia ob dignitatem Episcopalem non expediebat præsentiam Episcoporum in inferiorum præsentiam commutari. Vide Concil. Trident. *Sess. 24. cap. 45. De reformat.* In minoribus verò nulla aliorum Episcoporum præsentia, opus sed sufficit sententia Episcopi.

2. Realis depositio seu degradatio fit ad instar ex auctorationis militaris, eum scilicet ob delictum Clerico vestibus Clericalibus induto ac si in officio ministrare deberet, vestes & insignia Ordinis sui detrahuntur per Episcopum ordine retrogrado: vide *c. 2. De pœnis & can. 3. cum seqq. xv. q. 7*. Insuper depositio realis seu degradatio solum fieri solet in tribus casibus notatis à Glossa in *c. Ad absolvendum sup. De hæreticis*; scilicet ob crimen hæresis, *d. e. Ad abolendam*; crimen falsi litterarum Apostolicarum, *e. Ad falsariorum sup. De crimine falsi*; denique ob calumniam & contumeliam gravem proprio Episcopo illatam, *can. Si quis Sacerdotum xl. q. 9*. Hunc tamen casum restringunt Doctores ad calumniam & contumeliam conjunctam incorrigibilitati, quia alias iniuriam illatam Episcopo degradaretur Clericus & brachio sæculari traderetur: non tamen latrocinium, homicidium, aut alia similia atrociora crimina.

3. Insuper differunt, quòd per depositionem verbalem non amittatur privilegium Clericale seu fori, secus per degradationem; ideoque degradatus statim fori efficitur sæcularis, à quo per privilegium fuerat exemptus: ac proinde privilegio sublato statim revertitur ad pristinum forum, eundemque degradatum Judex illi eò tradit sæculari Judici. Quòd dum facit, efficitur pro eo intercedat necesse est, ut citra

mortis periculum sententiam circa eum modo retur, *e. Novimus inf. De V. S.*

4. Verbalis Depositio rursus fieri potest dupliciter, aut absolute & per se sine ordine ad aliud, & vocatur Depositio absoluta, quæ non, aut vix videtur distingui à Suspensione perpetua; aut in ordine ad depositionem realem seu actualem, sive quòd idem est, ad degradationem realem, & vocari potest Depositio Verbalis Respectiva. Inter quæ hoc discrimen primò statui potest, quòd depositus absolute tantum non possit sine nova sententia degradari, depositus verò cum respectu ad degradationem possit statim degradari, & tradi Judici sæculari.

Et hinc resultat alia differentia, nempe quòd ad respectivam depositionem certa solemnitas sit à Jure præscripta, ut patet *ex c. 2. De pœnis in 6*. non autem ad absolutam: quòdque respectiva nunquam imponatur vel incurratur ipso jure & facto, quia requirit prædictam solemnitatem, quæ non potest, nisi mediante hominis sententia adhiberi: Depositio verò absoluta interdum imponitur ipso jure, ut patet *ex c. 1. De homicidiis in 6, can. 2. Distinct. 5.*

5. Rursus Depositio Respectiva & Degradatio dici possunt differre, sicut sententia & sententiæ executio: nam per verbalem depositionem respectivam profertur sententia; per degradationem mandatur executioni; quoad aliquas actiones vel effectus, qui per ipsam sententiam absque hominis actione perfici non possunt. Unde & pro iisdem criminibus imponuntur, quia veluti unam integram pœnam complent; sicut sententia & executio idem crimen respiciunt.

Unde rursus fit, quòd degradatio eum prævia depositione solum videatur posse fieri in casibus; in quibus post degradationem Clericus traditur brachio sæculari; *juxta c. 2. De pœnis in 6. d. e. Novimus inf. De verb. signif.* ut sunt casus supra numerati, crimen, inquam, hæresis, crimen falsi litterarum Apostolicarum, & calumnia gravis proprio Episcopo illata, quibus adde, si non ordinatus celebret; nam & is pœnâ degradationis puniendus est, ex Ordinatione Clementis VIII, quam refert *Pias. p. 2. c. 4. art. 14. n. 12.* item crimen nefandum

contra naturam, Prout voluit Pius V. cujus constitutionis verba refert Navarr. in *Manuali* cap. 27. num. 249. & addit eam intelligendam esse non de quocumque committente hoc crimen, sed exercente, cum frequentatione actuum. Quia & in alijs delictis atrocib⁹ pro arbitrio poenam hanc infligi posse, tenet Diaz c. 128.

6. Et hinc iterum resultat discrimen inter Depositionem Respectivam, & Degradationem à Depositione Absoluta; quia hæc habet locum etiam in alijs criminibus, ut furto, homicidio, perjurio, &c. c. *Cum non ab homine sup. De iudicio*: in quibus etiam, si quid atrocius commissum fuerit à Clerico, post depositionem in archum monasterium poenitentia peragenda causa includitur, c. *Tua sup. De poenis can. Sacerdos Distinct. 81*, Quo casu ex beneficijs suis ali debet, vel ab Episcopo, si sit pauper, *can. De lapsis xv. q. 6*. Cæterum hisce temporibus hæc dectio in monasterium vix est in usu, cum monasteria passim recipere tales, recitent, nec ab Episcopo, ut recipiant, cogi possint, quippe ubique ferè exempta, *Pial. d. loco n. 9. in fine*. Ubi paulò antè tradit, neminem deponendum, nisi in casibus à jure expressis, vel illis tantum, quibus Jus Civile infligit poenam mortis: hodie tamen poenas omnes esse arbitrias, posseque judicem pro arbitrio suo hanc poenam imponere,

7. Ex prædictis Depositio, ad Degradationem ordiata, definiti potest, quod sit privatio perpetua Clericalis muneris, per Canonicam sententiam, cum debita solemnitate prolata: Degradatio verò sit perpetua, privatio Clericalis muneris & privilegij per similem sententiam, adjuncta reali actione & cerimonia per Canones instituta. Ita Suarez, *De Censuris Dist. 30. sect. 2, n. 6*.

8. Ex eo autem, quòd Depositio & Degradatio sint poenæ ex institutione sua perpetua, sequitur jure Ordinario eas tolli à nemine posse, sed tantum per potestatem absolutam summi Pontificis: qui raro, vel nunquam id facit. Imò secundum præsentem Ecclesiæ statum non datur remissioni locus, quandoquidè degradatus statim eradatur sæculari brachio poenam mortis multandus.

Ex eo verò quòd Depositio non privet Ordine ipso, cum per characterem indelebilem impri-

matur, ac proinde non possit auferri ab Ecclesia: sequitur, sacerdotem depositum verè consecratè, verè ungerè, cæteroque actus Ordinis validè exercere, quando scilicet non requirunt jurisdictionem (quod addo, ut excludatur absolutio sacramentalis:) & similiter Episcopum depositum verè ordinare, confirmare, si debita forma & materia ac legitima intentione utatur. Ob eandem causam depositio non privat onere Ordini conjuncto: v. g. recitari dihoras Canonicas, servandi castitatem, & inhabilitatem ad matrimonium contrahendum, si depositus sit sacris initiatus.

Illud denique hic subijciendum, edicta princeps nostrorum aut Concordata non aliter prohibere exercitium censurarum, quam contra Officiales seculares. Imò discretè eadem Concordata executiones decretorum & sententiarum Ecclesiasticarum per censuras fieri permittunt, teste Zyp. *h. t. in fine*.

TITULUS XL.

De Verborum significatione.

1. *Varia verbi significatio,*
2. *Verba non semper accipienda prout sonant, sed juxta mentem profertis.*

DUO sequentes Tituli per universam Juris nostri materiam diffunduntur, ideoque postremo loco, uti factum quoque in Digestis, collocantur. Et primus quidem *De Verborum significatione* utilitatem suam habet, cum sæpè dubitati contingat de significatione terminorum, seu vocum ipsarum.

1. Nam ut alias Verbi significationes omitram, quibus significat nunc secundam personam in divinis, nunc apud Grammaticos tertiam orationis partem; nunc apud Logicos conceptum in intellectu retentum, quo aliquid cogitamus, quòd deinde vocibus declaramus; nunc quòd à re sive facto distinguitur, juxta illud.

Non opus est verbis, creditorebus ait.

& dum dicitur. *Non opus est verbis, sed factis, & Dare alicui verba* pro decipere: sumitur Verbum